

Naam:

Klas:

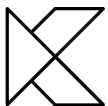
Zondag 9 juni 2024

Grootse verkiezingen

Europees, federaal en regionaal

Auteur: Stef Desodt
Tekeningen: Gilbert Declercq

Grootse verkiezingen

Goed om te weten

- Elke Belg vanaf 18 jaar moet zijn/haar stem uitbrengen. Voor hen geldt de stemplicht.
- Jongeren van 16 en 17 jaar mogen voor het eerst in de geschiedenis deelnemen aan de verkiezingen voor het Europees Parlement. Zij hebben eveneens stemplicht.
- Deze verkiezingen vinden om de vijf jaar plaats.
- De kiezers geven tijdens het stemmen aan wie hen mag vertegenwoordigen in de parlementen van de Vlaamse, Franstalige of Duitstalige Gemeenschap, in het Federaal Parlement en in het Europees Parlement.

Opdracht 1

- Leg een verzamelmap aan over de verkiezingen op zondag 9 juni.
- Verzamel brochures, flyers, artikels, advertenties ... over de partijen, de programma's en de kandidaten.
- In de map verzamel je ook het resultaat van de opdrachten.

De Belgische democratie: vroeger en nu

Goed om te weten

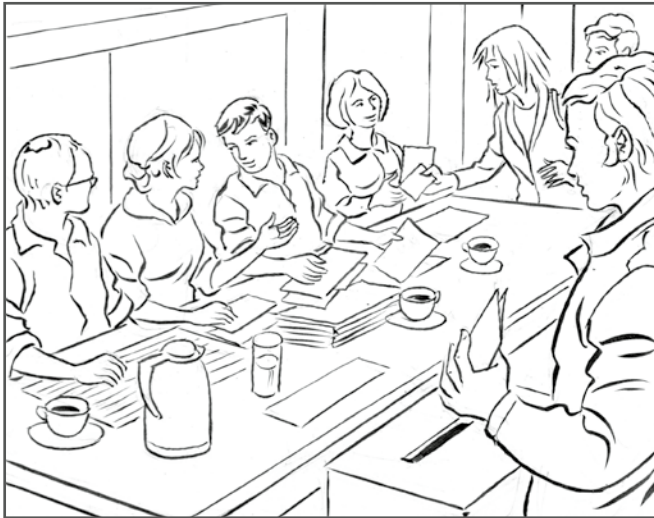
Stemrecht en stemplicht

- 1830 – België is onafhankelijk. Alleen burgers die ervoor betalen (cijns), krijgen stemrecht.
- 1893 – Elke man krijgt een stem. Maar ... naargelang de opleiding en/of de cijns kan hij extra stemmen uitbrengen. Stemmen kan vanaf 25 jaar en er is stemplicht.
- 1919 – Alle mannen vanaf 21 jaar moeten stemmen. Er mag maar één stem worden uitgebracht.
- 1948 – Ook vrouwen krijgen stemrecht en stemplicht.
- 1981 – De kiesleeftijd wordt naar 18 jaar gebracht.
- 2024 – 16- en 17-jarigen hebben stemplicht om deel te nemen aan de verkiezingen voor het Europees Parlement.

Opdracht 2

- Lijst de Vlaamse parlementsleden op die je bij naam kent. Noteer hun naam op de fiche.
- Raadpleeg het overzicht → <https://www.vlaamsparlement.be/nl/vlaamse-volksvertegenwoordigers-in-het-vlaams-parlement>
- Vermeld ook telkens tot welke politieke partij ze behoren.

Zoveel regeringen voor dat kleine land

Drie stembiljetten?

Elke Belg vanaf de leeftijd van achttien jaar moet zijn of haar stem uitbrengen. Er wordt gestemd voor de samenstelling van het Europees Parlement, het Federaal Parlement en, in Vlaanderen, het Vlaams Parlement. Vandaar de drie stembiljetten.

Stemmen voor:

1 Europees Parlement	} Gemeenschap
2 Federaal Parlement	
3 Vlaamse (Franse (Duitstalige))	
	-> Vlaams Parlement

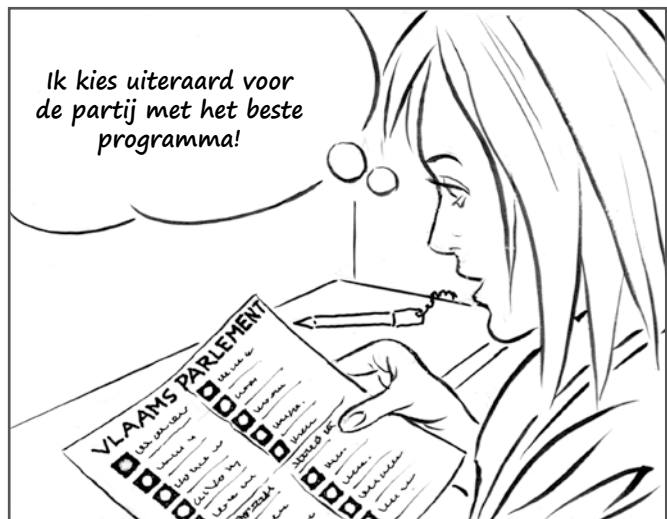
Goed om te weten

- Op 9 juni trekt de kiezer naar het stembureau. Dat is meestal een school of een openbaar gebouw. Hoe meer inwoners, hoe meer stembureaus.
- Op de oproepingsbrief staat het nummer van het stembureau waar de kiezer zich moet aanmelden.
- De kiezer toont zijn of haar oproepingsbrief en identiteitskaart. Hij/zij ontvangt daarna de drie stembiljetten.
- Op elk stembiljet staan de namen van de kandidaten op een lijst, per politieke partij. Vóór de verkiezingen wordt de volgorde van de lijsten geloot.
- In elk stembureau zetelt een voorzitter. Hij of zij wordt bijgestaan door een secretaris en meerdere bijzitters.

Opdracht 3

- Ken je iemand die al eens moest zetelen in een stembureau? Vraag eens rond. Neem van hem/haar een interview af. Noteer de vragen die je zal stellen.
- Breng achteraf een verslag uit voor de klas.

De politieke partijen op een rij

Goed om te weten

- De stemming is geheim. Niemand mag zien voor wie je stemt. Daarom gebeurt het stemmen in een stembokje.
- Er wordt steeds meer elektronisch gestemd. De stemcomputer vervangt het stembiljet en het rode potlood. De stemlijsten verschijnen op het scherm. De kiezer klikt op wie hij of zij wil stemmen.

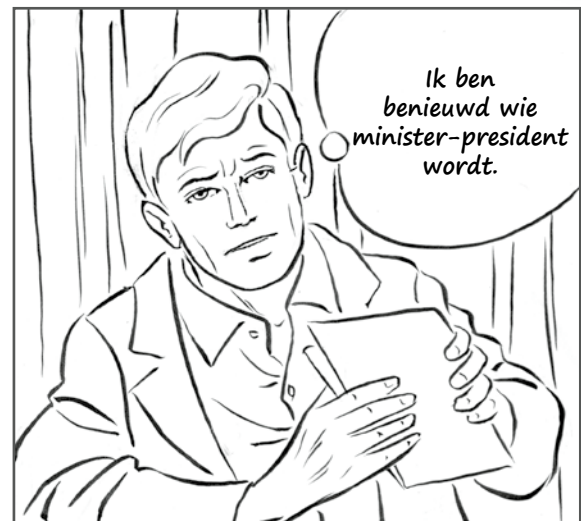

Opdracht 4

- Zoek de logo's en programma's van de diverse partijen op. Maak met deze gegevens een muurkrant. Schrijf bij elk partij twee belangrijke programmapunten die te maken hebben met het bestuur in Vlaanderen.

Onze democratie ... nogal ingewikkeld

Goed om te weten

- De minister-president is het hoofd van de Vlaamse regering. De eerste minister of 'premier' leidt de Belgische regering. Hij of zij laat zich bijstaan door vicepremiers, ministers en staatssecretarissen.
- In België kiezen de inwoners zelf de wetgevers, de parlementsleden.
- Als meer dan de helft van de parlementsleden een wetsvoorstel goedkeurt, wordt het een wet. Zo hoort het in een democratie.

Opdracht 5

- Geef twee voorbeelden van landen die geen democratisch bestuur hebben. Ga na wie er de macht in handen heeft.
- Stel voor elk land een fiche samen met weetjes over de ligging, de taal, hoofdstad, aantal inwoners, oppervlakte, bevolkingsdichtheid, landschap, bezienswaardigheden, grote steden, godsdienst(en) ...

Ik snap het. De macht is in handen van de mensen die door de burgers zijn verkozen.

Onze grondwet

- In een democratisch land gelden de wetten voor iedereen. Een wet kan zowel voor- als nadelen hebben. Wat voor de ene Belg best oké is, kan voor iemand anders helemaal niet zo leuk zijn.

- Wat kan, mag, moet ... in ons land staat in de grondwet.

Artikel 1

België is een liberale staat, samengesteld uit de gemeenschappen en de gewesten.

Artikel 2

België omvat drie gemeenschappen: de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap en de Duitstalige Gemeenschap.

Artikel 3

België omvat drie gewesten: het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Vandaar de verschillende verkiezingen.

Niet gemakkelijk

- Omdat er in ons land mensen wonen die Nederlands spreken, anderen Frans en een minderheid Duits, kunnen de wetgevers geen wetten maken die bijvoorbeeld voorschrijven dat er in elke klas van het land Nederlands moet worden gesproken. In Wallonië is de spreektaal immers Frans.
- Anderzijds zijn er wetten die voor alle Belgen van toepassing zijn. Bijvoorbeeld afspraken over het leger, de koninklijke familie ...

Opdracht 6

- Blader door 'De Belgische grondwet'. Raadpleeg internet → https://www.senate.be/doc/const_nl.htm/ Zoek artikel 118 op. Lees wat er staat. Probeer aan een klasgenoot mee te geven wat er in het artikel staat. Vertel het met eigen woorden.

Gemeenschappen en gewesten

- De gemeenschappen worden gevormd door Belgen die dezelfde taal spreken. Elke gemeenschap heeft een eigen parlement dat wetten stemt over bijvoorbeeld onderwijs, cultuur ...
- De gewesten zijn afgebakende grondgebieden. Elk gewest heeft ook een eigen parlement dat wetten stemt over bijvoorbeeld economie, milieu ...
- In Vlaanderen vallen de parlementen van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest samen in één parlement: het Vlaams Parlement.

Goed om te weten

• Duitstalige Gemeenschap

Na de Eerste Wereldoorlog werd Duitsland gestraft. Zo werden de Duitse gebieden Sankt-Vith, Eupen en Malmedy (de Oostkantons) bij de provincie Luik gevoegd: een 70 kilometer lange strook. De bewoners spreken er nog altijd Duits.

Opdracht 7

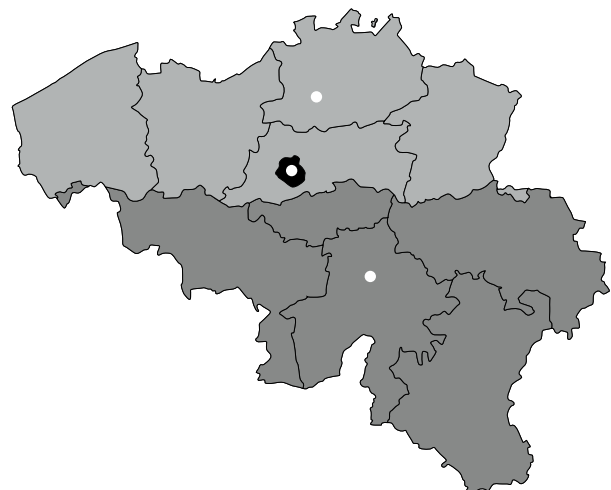
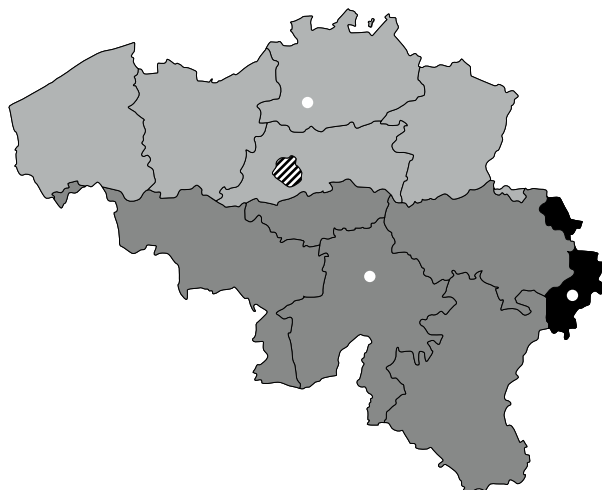
- Verbind.

Gemeenschappen

- Vlaamse Gemeenschap
- Franse Gemeenschap
- Duitstalige Gemeenschap

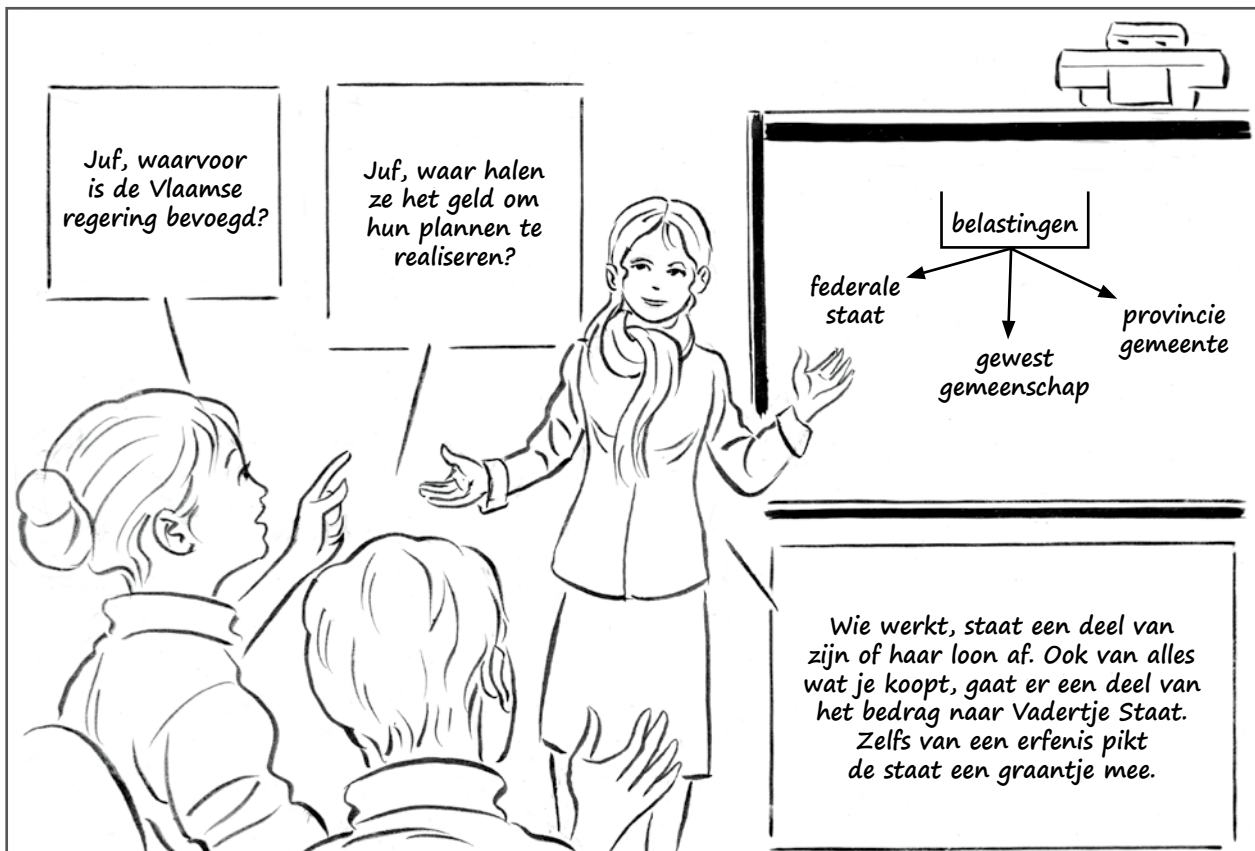
Gewesten

- Vlaamse Gewest
- Waalse Gewest
- Brussels Hoofdstedelijk Gewest

- Vergelijk het resultaat met elkaar.

Stemmen voor het Vlaams Parlement

Goed om te weten

- De geïnde belastingen komen bij de overheid terecht, die het geld verdeelt. Niet alleen de federale staat, de gewesten en de gemeenschappen, maar ook de provincies, de steden en gemeenten krijgen een deel van de koek.
- De Vlaamse regering luistert naar de voorstellen en beslist uiteindelijk waar het belastinggeld naartoe gaat: naar herstellingswerken aan de wegen, naar het loon van wie werkt voor het gewest of de gemeenschap, naar de leerkrachten, het onderhoud van scholen ...
- De Vlaamse regering kreeg in de loop van de jaren alsmaar meer bevoegdheden. Dit zijn voorbeelden van zaken waarvoor Vlaanderen zélf verantwoordelijk is:
 - onderwijs;
 - jeugdbeleid;
 - tewerkstelling;
 - gezondheidszorg;
 - ...
- Momenteel is Jan Jambon van de politieke partij NVA de minister-president van de Vlaamse regering.

Opdracht 8

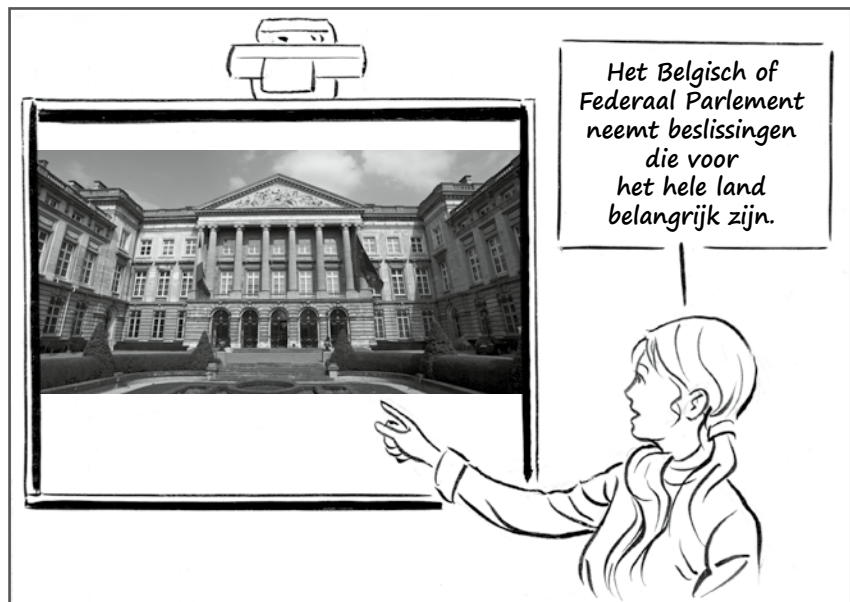
- Werk samen met een klasgenoot. Welke partijen maken nu deel uit van de Vlaamse regering? Lijst de namen van de Vlaamse ministers op. Schrijf er telkens hun bevoegdheden bij en tot welke partij ze behoren.

Tip: www.vlaanderen.be/nl/overheid/vlaamse-regering

Stemmen voor het Federaal Parlement

Juf, is een Federaal Parlement wel nodig? We hebben toch een Vlaams Parlement?

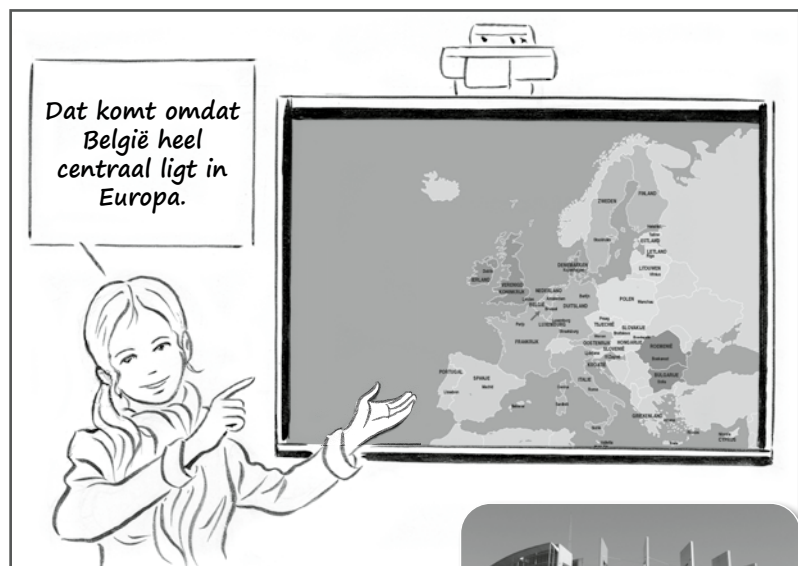
Goed om te weten

- Omdat ons land uit verschillende delen bestaat, zoals de gewesten, is het een federale staat.
- De federale staat België beslaat het hele grondgebied van de drie gewesten en groepeert de drie gemeenschappen.
- Het Federaal Parlement stemt wetten die zowel voor de Nederlands-, de Frans- als de Duitstaligen gelden. Denk maar aan contacten met het buitenland, justitie, het leger, het verlenen van verblijfsvergunningen ...
- In 2010 kon de regering Di Rupo pas na anderhalf jaar aan het werk. In 2014 duurde het 139 dagen om een regering te vormen. Na de stemming op 26 mei 2019 kon pas op 30 september 2020 – het duurde 541 dagen – een nieuwe regering worden gevormd met Alexander De Croo als eerste minister.

Opdracht 9

- Markeer in de programma's van de politieke partijen de punten die belangrijk zijn voor de federale staat België.
- Geef voor elke partij een voorbeeld.
- Maak met deze gegevens een muurkrant.

Stemmen voor het Europees Parlement

Goed om te weten

Hoe het begon ...

- 1945 – De Tweede Wereldoorlog is voorbij. De winnende landen verdelen Europa min of meer in twee delen. West-Europa en de Verenigde Staten lijken beste maatjes. Oost-Europa leunt aan bij de toenmalige USSR, de Sovjet-Unie.
- 1952 – België, Frankrijk, Italië, Nederland, Luxemburg en West-Duitsland vormen samen de EGKS, de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal. Ze werken zoveel mogelijk samen voor wat de economie betreft.
- 1958 – De EGKS wordt de EEG, de Europese Economische Gemeenschap. Daarna worden alsmaar meer landen lid: het Verenigd Koninkrijk, Denemarken, Griekenland, Portugal, Spanje ...
- 1992 – De lidstaten van de EEG besluiten om voortaan ook sámen beslissingen te nemen op het gebied van techniek en cultuur. De naam wordt veranderd naar Europese Unie.
- 1995 – Ook Oostenrijk, Finland en Zweden treden toe. Het 'Europa van de vijftien' heeft grootse plannen.
- 2004 – Toen de Sovjet-Unie eind de jaren '80 uit elkaar viel en de Oost-Europese landen weer vrij waren, verlangden veel mensen naar vrede en economische welvaart. In 2004 worden acht Oost-Europese en twee Zuid-Europese landen ook lid van de Europese Unie.
- 2020 – Voor het eerst vertrekt een land uit de Europese Unie. Een groot deel van de Britten besliste dit in 2016 om verschillende redenen. Veel Britten vonden dit niet oké. Ze wilden bij de EU blijven. Na het vertrek van het Verenigd Koninkrijk – de Brexit – telt de EU nog 27 lidstaten.
- 2024 – Deze landen willen eveneens lid worden van de Europese Unie: Albanië, Bosnië en Herzegovina, Georgië, Moldavië, Montenegro, Noord-Macedonië, Servië, Turkije en Oekraïne.

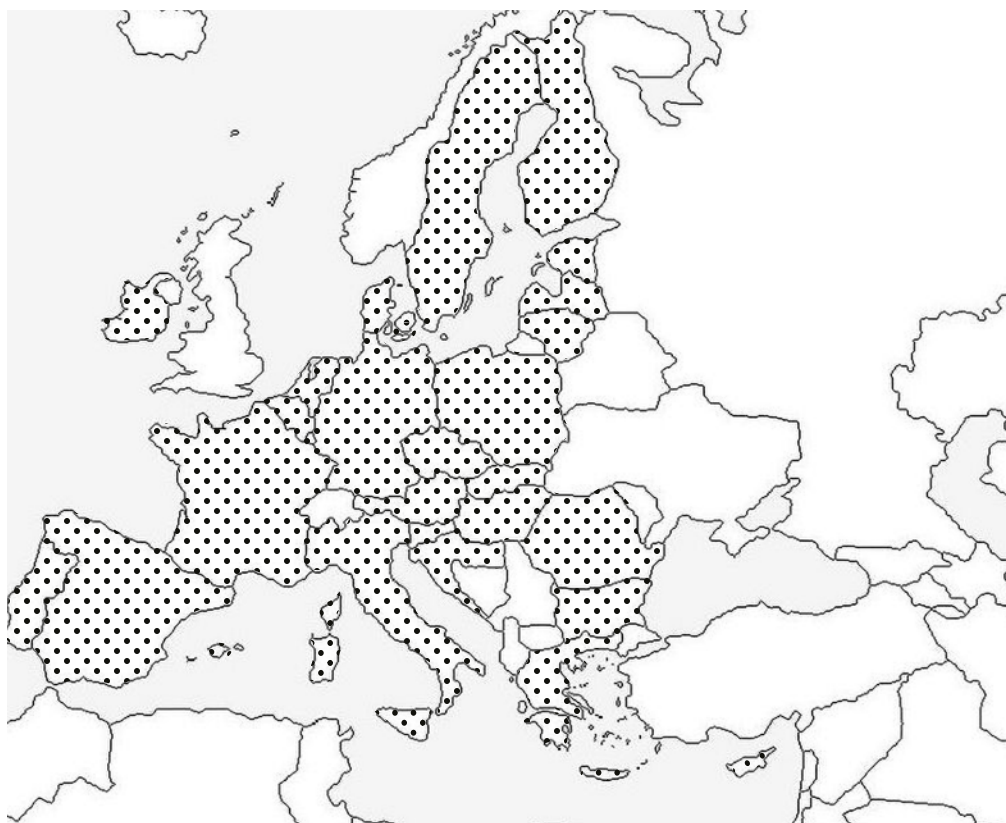
Stemmen voor het Europees Parlement

Opdracht 10

- Werk samen met een klasgenoot.
Stel een infofiche samen met telkens twee weetjes over de kandidaat-lidstaten van de Europese Unie.
- Wissel de weetjes met elkaar uit.

De kandidaat-lidstaten van de Europese Unie

De 27 lidstaten van de Europese Unie

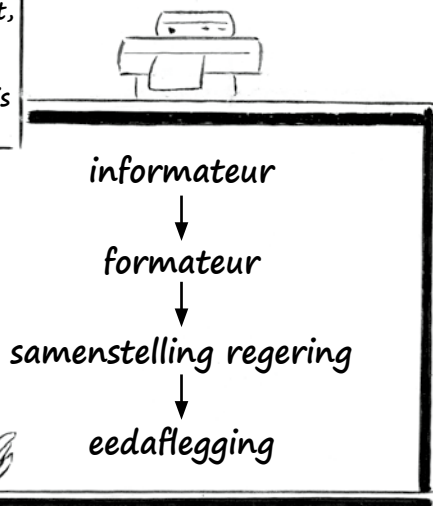
Een regering vormen

Juf, wat bedoelt de partijvoorzitter met 'Wij zijn aan zet ...'?

De partij die het hoogst scoort, zoekt een of meer andere partijen om de volgende vijf jaar te regeren. Let wel, dat is niet altijd gemakkelijk.

Goed om te weten

- Na het tellen van de stemmen is het voor elke partij verzamelen geblazen. Ofwel heerst er een feeststemming ofwel is er teleurstelling.
- Omdat meestal geen enkele partij de absolute meerderheid heeft, moet er worden samengewerkt. Een informateur polst de partijen over wie met wie bereid is om samen een coalitie te vormen. Dat loopt niet altijd van een leien dakje. Na de stemming in 2019 duurde het 541 dagen om een nieuwe federale regering te vormen. Een record in de Belgische geschiedenis ... Als twee of meer partijen het met elkaar eens zijn, gaat het vlug. Dat is het werk van de formateur. De ministerportefeuilles en die van de staatssecretarissen worden verdeeld, de eedaflegging volgt.
- Tijdens de onderhandelingen volgt koning Filip het verloop van de bijeenkomsten van heel dichtbij.

Opdracht 11

- Maak een overzicht van de verkiezingsuitslagen.

Vlaams Parlement

1. ___ → ___ %
 2. ___ → ___ %
 3. ___ → ___ %

Federaal Parlement

1. ___ → ___ %
 2. ___ → ___ %
 3. ___ → ___ %

Europees Parlement

1. ___ → ___ %
 2. ___ → ___ %
 3. ___ → ___ %

Maak een overzicht van de verkiezingsuitslagen.

Tijd over? Zoek het uit!

Zoekrooster

Markeer in het rooster 14 begrippen die een link hebben met de verkiezingen. Klaar? Plaats de letters die overblijven op een rij. Let wel: lees van rechts naar links en van onder naar boven. Schrijf op wat je leest.

→ _____

.	W	E	T	N	F	E	I	R	B	P	E	O	R	P	O	
V	E	R	K	I	E	Z	I	N	G	E	R	E	G	E	K	
R	B	R	N	E	P	S	S	T	E	M	H	O	K	L	I	
E	I	J	E	H	E	T	M	I	O	N	A	A	T	S	R	E
T	Z	A	A	L	K	E	I	R	D	N	E	T	A	D	S	
T	I	S	T	E	M	M	E	N	A	I	D	N	A	K	R	
I	T	G	N	I	R	E	G	E	R	T	E	D	R	E	E	
Z	T	T	N	E	M	E	L	R	A	P	E	V	O	T	C	
R	E	K	I	E	S	P	L	I	C	H	T	R	I	U	H	
O	R	H	T	E	J	L	I	B	M	E	T	S	C	C	T	
O	I	Z	N	E	K	E	R	P	S	S	R	E	Z	E	E	
V	S	T	E	M	B	U	R	E	A	U	I	K	E	D	S	

Geheimschrift

Dit is de code:
 $a = 26$, $b = 25$,
 $c = 24$...

18.13 - 22.22.13 - 23.22.14.12.24.9.26.7.18.22
 - 15.18.20.7 - 23.22 - 14.26.24.19.7 - 18.13
 - 19.26.13.23.22.13 - 5.26.13 -
 14.22.13.8.22.13 - 23.18.22 - 23.12.12.9 -
 23.22 - 25.6.9.20.22.9.8 - 5.26.13 - 19.22.7 -
 15.26.13.23
 - 4.12.9.23.22.13 - 5.22.9.16.12.1.22.13

→ _____

Tijd over? Zoek het uit!

Tijdslijn

Schrijf de cijfers op de juiste plaats op de tijdslijn.

1. Jouw geboortjaar
2. Geboortjaar van je mama
3. Geboortjaar van je papa
4. België onafhankelijk – 1830
5. Elke man krijgt een stem – 1893
6. Stemplicht voor alle mensen vanaf 21 jaar – 1919
7. Stemrecht én stemplicht voor mannen én vrouwen – 1948
8. Stemrecht en stemplicht voor alle mensen vanaf 18 jaar – 1981
9. Recentste verkiezingen voor gemeenteraad en provincieraad – 2018
10. Moeder van de verkiezingen – 26 mei 2019

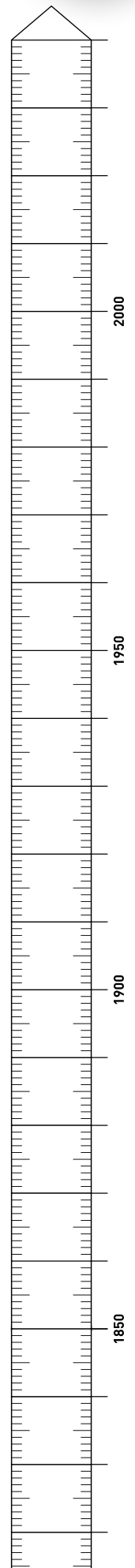
Goed of fout?

Markeer telkens het vak 'Goed' of 'Fout'.

Noteer de letters. Vorm er een woord mee.

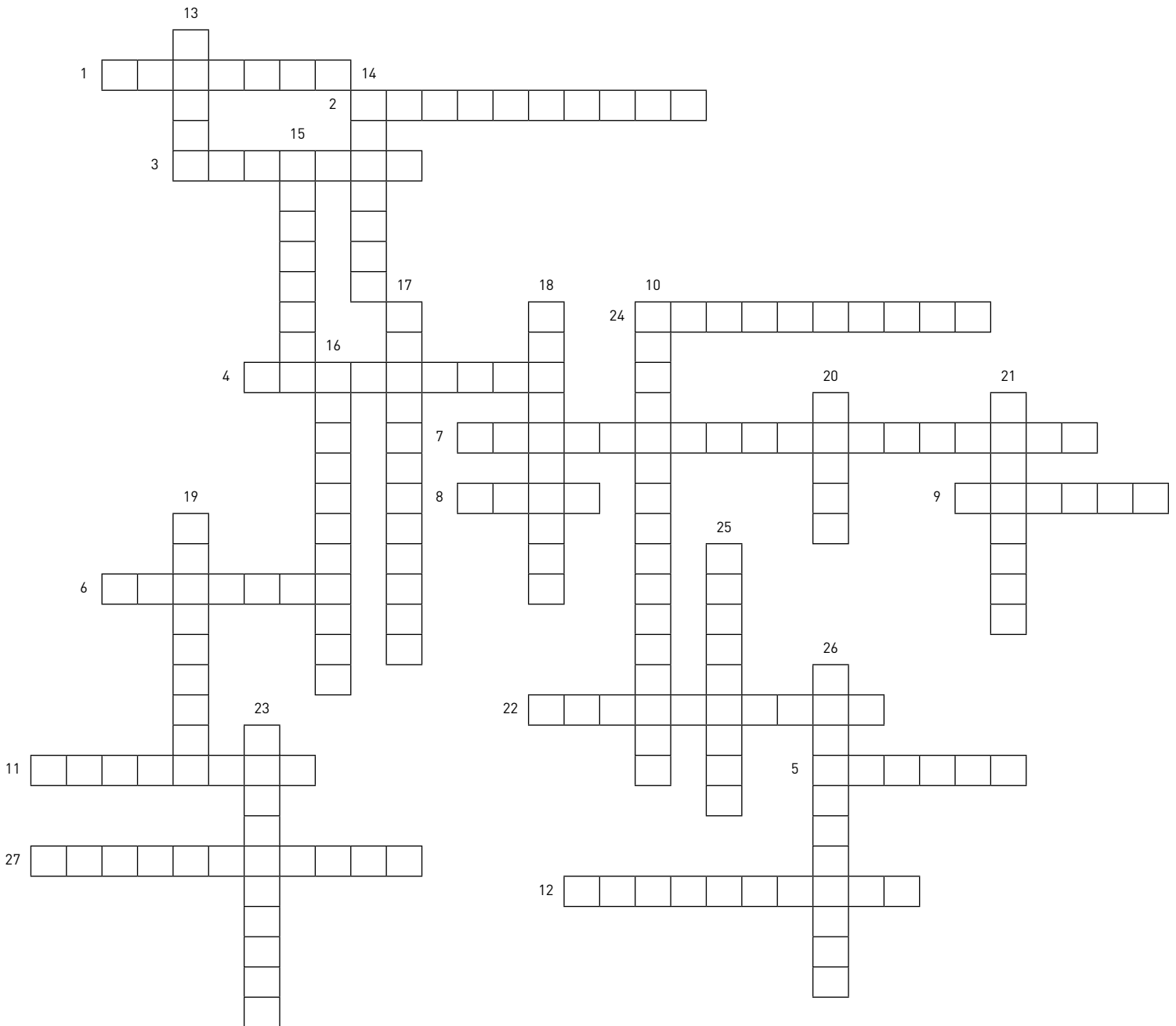
	Goed	Fout
1. Een wet kan zowel voor- als nadelen hebben.	R	FD
2. België telt drie gemeenschappen en twee gewesten.	E	M
3. Een gemeenschap is belangrijker dan een gewest.	OD	OC
4. Sankt-Vith, Eupen en Malmedy worden ook al eens de Westkantons genoemd.	ES	IE
5. In Vlaanderen is het parlement van de Vlaamse gemeenschap hetzelfde als dat van het Vlaamse Gewest.	DE	ST
6. Werkloze Vlamingen aan een job helpen is een Vlaamse bevoegdheid.	AT	T

→ _____

Tijd over? Zoek het uit!

Kruisende woorden

1 Stad waar het Federaal Parlement zetelt. 2 Houdt tijdens de verkiezing de documenten bij. 3 De stem uitbrengen. 4 Oplijsting van wat de partijen willen bereiken. 5 Werelddeel waarin 27 landen samenwerken. 6 Eerste minister. 7 Hoofd van de Vlaamse regering. 8 Elke partij wil die van jou. 9 Er is een Vlaams, een Waals en een Brussels Hoofdstedelijk ... 10 Maakt net als de minister deel uit van de federale regering. 11 Helpt de voorzitter tijdens de verkiezing. 12 Verplichting om te stemmen.	13 Taal van een van de gemeenschappen. 14 Ruimte waarin wordt gestemd. 15 Belangrijke regeringsfunctie. 16 Krijgt elke stemgerechtigde in de brievenbus. 17 9 juni: grootse ... 18 Een van de drie gemeenschappen. 19 Staat aan het hoofd van de EU. 20 Taal van een gemeenschap. 21 ... België. 22 Hoofd van het stembureau. 23 Taal van een gemeenschap. 24 Document waarop de stem wordt uitgebracht. 25 De partijen die niet regeren. 26 Er is een Vlaamse, Franse en Duitstalige ... 27 Partijen die deel uitmaken van de regering.

Quiz

- 1 De verkiezingen vinden plaats op ...
 - a. zondag 2 juni 2024. (Ons)
 - b. zondag 9 juni 2024. (België)
 - c. zondag 16 juni 2024. (In)

- 2 In Vlaanderen wordt gestemd voor ...
 - a. de provincieraad, het Federaal en het Europees Parlement. (land)
 - b. het Vlaams, Federaal en Europees Parlement. (omvat)
 - c. de gemeenteraad, het Vlaams en Europees Parlement. (totaal)

- 3 Om de hoeveel jaar wordt er gestemd voor een Europees Parlement?
 - a. Om de vier jaar. (is)
 - b. Om de vijf jaar. (drie)
 - c. Om de zes jaar. (veronderstelt)

- 4 In welk jaar werd de kiesplicht naar 18 jaar gebracht?
 - a. In 1981. (gewesten:)
 - b. In 1982. (een:)
 - c. In 1983. (land:)

- 5 Maken deel uit van een stembureau:
 - a. een raadslid, de voorzitter en de bijzitters. (liberale)
 - b. de voorzitter, de bijzitters en een gerechtsdeurwaarder. (ons)
 - c. de voorzitter, de secretaris en de bijzitters. (het)

- 6 Wie leidt de Vlaamse regering?
 - a. De premier. (staat,)
 - b. De eerste minister. (drie)
 - c. De minister-president. (Vlaamse)

- 7 Dit zijn de Vlaamse politieke partijen:
 - a. CD&V, Groen, N-VA, Open Vld, Vooruit, Vlaams Belang, PVDA. (Gewest)
 - b. Open Vld, Vlaams Belang, CD&V, PVDA, Vooruit, PS, Groen. (samengesteld)
 - c. Vlaams Belang, Vooruit, CD&V, Open Vld, Groen, PVDA, Ecolo. (ook)

- 8 Dit is geen bevoegdheid voor het Vlaams Parlement:
 - a. defensie. (het)
 - b. welzijn, volksgezondheid en gezin. (uit)
 - c. omgeving, energie en toerisme. (gewesten)

- 9 De Vlaamse regering wordt momenteel geleid door ...
 - a. Hilde Crevits. (de)
 - b. Jan Jambon. (Waalse)
 - c. Ben Weyts. (het)

Tijd over? Zoek het uit!

10 Het Federaal Parlement neemt beslissingen voor ...

- a. alle Belgen. (Gewest)
- b. de Frans- en de Duitstaligen in België. (gemeenschappen)
- c. de meerderjarige Belgen. (gebieden)

11 De leiding van de federale regering is in handen van de ...

- a. minister-president. (alseek)
- b. eerste minister. (en)
- c. voorzitters van de meerderheidspartijen. (Vlaamse)

12 Voor het eerst in de geschiedenis van België mogen ook 16- en 17-jarigen deelnemen aan de verkiezing voor ...

- a. het Federaal Parlement. (uit)
- b. het Vlaams Parlement. (Gewest)
- c. het Europees Parlement. (het)

13 Welke stad maakt geen deel uit van de Oostkantons?

- a. Malmedy. (de)
- b. Eupen. (het)
- c. Verviers. (Brussels)

14 De federale regering wordt momenteel geleid door ...

- a. Annelies Verlinden. (drie)
- b. Frank Vandenbroucke. (Waalse)
- c. Alexander De Croo. (Hoofdstedelijk)

15 De huidige voorzitter van het Europees Parlement is

- a. Ursula von der Leyen. (Gewest.)
- b. Charles Michel. (gemeenschappen.)
- c. Viktor Orban. (federaal.)

Met de woorden achteraan de correcte antwoorden vorm je een zin. Noteer.

→

Oplossingen

p.14

Zoekrooster

wet – oproepbrief – verkiezing – stemhok – stemmen – regering – parlement – kiesplicht – stembiljet – stembureau – voorzitter – bijzitter – kiesrecht – secretaris

Zin: De kiezers spreken zich uit over de kandidaten die klaarstaan om te helpen regeren.

Geheimschrift

Zin: In een democratie ligt de macht in handen van mensen die door de burgers van het land worden verkozen.

p.15

Tijdslijn

Goed of fout

- 1 goed
- 2 fout (drie gewesten)
- 3 fout (even belangrijk)
- 4 fout (Oostkantons)
- 5 goed

Woord: democratie

p.16

Kruisende woorden

1 Brussel – 2 secretaris – 3 stemmen – 4 programma – 5 Europa – 6 premier – 7 minister-president – 8 stem – 9 Gewest – 10 staatssecretaris – 11 bijzitter – 12 kiesplicht – 13 Duits – 14 stemhok – 15 minister – 16 oproepbrief – 17 verkiezingen – 18 Vlaanderen – 19 president – 20 Frans – 21 federaal – 22 voorzitter – 23 Nederlands – 24 stembiljet – 25 oppositie – 26 Gemeenschap – 27 meerderheid

p.17 – 18

Quiz

- 1 b
- 2 b
- 3 b
- 4 a
- 5 c
- 6 c
- 7 a
- 8 a
- 9 b
- 10 a
- 11 b
- 12 c
- 13 c
- 14 c
- 15 a

Zin: België omvat drie gewesten: het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

